

10. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: Монографія / Ю. Є. Атаманова. – Х.: Вид-во: ФІНН, 2008. – 424 с.
11. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лют. 1995 р. № 51/95-ВР (в ред. Закону від 11 лип. 2001 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації діяльності технологічних парків» від 29 листопада 2006 р. № 1657 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 48. – Ст. 3199.
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Комісію з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів» від 06 серп. 2003 р. № 1219 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 32. – Ст. 1706.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проєктів і ведення Державного реєстру інноваційних проєктів» від 17 верес. 2003 р. № 1474 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 38. – Ст. 2031.

Чорненький В. В., ЛДУВС

ЗАВДАННЯ І ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ В СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

В статті определено поняття податкового контролю. Проанализированы задачи и полномочия налоговой милиции, в том числе в контексте осуществления ее органами налогового контроля. Проведен анализ экономических результатов деятельности органов налоговой милиции в рамках осуществления налогового контроля.

The concept of tax control is defined in the article. Tasks and plenary powers of tax militia are analyzed, including in the context of realization by its organs of tax control. The analysis of economic results of activity of tax militia organs within the framework of tax control realization is conducted.

Податкові надходження є основним джерелом формування державного бюджету будь-якої країни загалом та України зокрема. Тому питання нормального, задовільного функціонування держави та її всіх органів значною мірою залежить від належного здійснення податкової політики. Згідно з Лімською декларацією керівних принципів контролю, прийнятою IX Конгресом

Міжнародної організації вищих контрольних органів у жовтні 1977 р., контроль є обов'язковим етапом здійснення будь-якої управлінсько-регулятивної діяльності.

Для забезпечення здійснення податкового контролю в Україні на вищому рівні, в 1996 році було передано частину органів внутрішніх справ, які займались боротьбою із податковою злочинністю, у підпорядкування Державної податкової адміністрації України та переформовано у податкову міліцію.

Різноманітні проблеми правового регулювання податкового контролю та діяльності податкової міліції широко розглядалися в наукових юридичних публікаціях, зокрема, В. З. Білінський, П. Ю. Буряк, Н. С. Залуцька, Б. А. Карпінський, М. П. Кучерявенко тощо. Проте, що стосується розгляду ефективності діяльності податкової міліції, – таких праць є вкрай мало. Над цим питанням працювали, наприклад, Я. І. Василькевич, В. Р. Жвалюк, О. М. Хольченков та ін.

Говорячи про роль податкової міліції в усій системі податкового контролю, в першу чергу слід визначитися із поняттям податкового контролю. Зараз законодавством не встановлено чіткого поняття податкового контролю, а в науці податкового права існують різні погляди до його визначення. Зокрема, виділяють два основних критерії виокремлення податкового контролю як окремого виду фінансового контролю – суб'єкт здійснення та предмет контролюючої діяльності. Говорячи про суб'єкт здійснення податкового контролю, завжди згадують державну податкову службу та її органи. Деякі розбіжності зустрічаються щодо визначення предмету контрольної діяльності. Наведемо декілька прикладів.

По-перше слід згадати про підготовлений Міністерством фінансів України проект Податкового кодексу України і його підхід: податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою перевірки правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків та зборів, а також використання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотримання якого покладено на органи державної податкової служби [2].

Ряд вчених під податковим контролем розуміють діяльність податкових органів щодо спостереження за відповідністю процесу організації платниками податків обліку об'єктів оподаткування, методики обчислення й сплати податків і податкових платежів за

чинними нормативно-правовими актами сфери оподаткування, виявлення відхилень, допущених у ході виконання норм податкового законодавства та визначення впливу наслідків порушень на податкові зобов'язання [3, 56].

Натомість Кучерявенко М. П. визначає податковий контроль як особливий вид фінансового контролю, що здійснюється на стадії формування публічних грошових фондів спеціально уповноваженими суб'єктами (органами державної податкової служби та іншими контролюючими органами), спрямований на забезпечення додержання податкового законодавства платниками податків, податковими агентами та іншими суб'єктами, що забезпечують реалізацію податкового обов'язку, виявлення і попередження податкових правопорушень, а також притягнення винних осіб до юридичної відповідальності [9, 185].

Як бачимо, до предмету податкового контролю відносять правовідносини фіскального змісту, тобто усе, що стосується нарахування та сплати податкових та інших загальнообов'язкових платежів; а також інші відносини, контроль за законністю яких покладено на органи Державної податкової служби.

Податкову міліцію створено Президентом України в 1996 році на базі спеціальних підрозділів Міністерства внутрішніх справ, що займались боротьбою із податковою злочинністю, які було передано у підпорядкування Державної податкової адміністрації України. А 5 лютого 1998 року Верховною Радою України внесено відповідні зміни до Закону України "Про державну податкову службу в Україні".

Відповідно до Закону України "Про державну податкову службу в Україні" податкова міліція виконує такі завдання:

- запобігання злочинам та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- розшук платників, які ухиляються від сплати податків, інших платежів;
- запобігання корупції в органах державної податкової служби та виявлення її фактів;
- забезпечення безпеки діяльності працівників органів державної податкової служби, захисту їх від протиправних посягань, пов'язаних з виконанням службових обов'язків [1].

Як бачимо, безпосередньо стосуються здійснення податкового контролю тільки два перших завдання. Інші стосуються

цього питання лише опосередковано, вони більше звернуті до суб'єктів фіскальних відносин – Державної податкової служби та її працівників. Що стосується розслідування правопорушень податковою міліцією, слід зауважити, що після реформування кримінального права (прийняття нового Кримінального кодексу України) підслідність слідчих податкової міліції розширено з двох до семи. Крім того слідчі податкової міліції уповноважені вести розслідування ряду інших злочинів, якщо вони пов'язані і вчинені особою, щодо якої ведеться слідство слідчими податкової міліції по підслідних їм справах.

Відповідно до ст. 21 цього ж Закону на податкову міліцію покладається ряд повноважень, зокрема:

- приймає і реєструє заяви, повідомлення та іншу інформацію про злочини і правопорушення, віднесені до її компетенції, здійснює в установленому порядку їх перевірку і приймає щодо них передбачені законом рішення;

- здійснює відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність, досудову підготовку матеріалів за протокольною формою, а також проводить дізнання та досудове (попереднє) слідство в межах своєї компетенції, вживає заходів до відшкодування заподіяних державі збитків;

- виявляє причини і умови, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень у сфері оподаткування, вживає заходів до їх усунення;

- забезпечує безпеку працівників органів державної податкової служби та їх захист від протиправних посягань, пов'язаних з виконанням ними посадових обов'язків;

- запобігає корупції та іншим службовим порушенням серед працівників державної податкової служби;

- збирає, аналізує, узагальнює інформацію щодо порушень податкового законодавства, прогнозує тенденції розвитку негативних процесів кримінального характеру, пов'язаних з оподаткуванням [1].

Діяльність податкової міліції в сфері здійснення податкового контролю виражається у формі здійснення контрольного провадження. Як зазначається у наукових публікаціях, контрольне провадження, здійснюване податковою міліцією, – це урегульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність податкової міліції у межах повноважень, визначених чинним законодавством, спрямована на реалізацію норм адміністративного матеріального права, а також матеріально-правових норм інших

галузей права (зокрема, фінансового, податкового) у процесі вирішення конкретних справ у сфері оподаткування, що пов'язані із визначенням міри дотримання податкового законодавства. [10]

Безперечно основним напрямком діяльності податкової міліції є економічний, тобто її діяльність повинна приносити державі економічну вигоду. Після створення податкової міліції лише один раз додаткового збільшувався штат працівників податкової міліції – у 1999 році. А чисельність працівників, які виконують допоміжні функції, складає лише 5,2 % від загальної кількості працівників [4, 235]. Крім того, Державна податкова адміністрація України на своєму веб-сайт повідомляє, що в 2005 році чисельність штату податкової міліції було скорочено ще на 10 %. А у 2007 році штат працівників податкової міліції ДПА України складав лише 612 осіб.

Також вражаючими є і економічні результати діяльності податкової міліції. Якщо у 1996 році (коли фактично до листопада вона ще входила до складу МВС) за результатами її діяльності у державну казну було стягнуто 109,6 млн грн, то у 2000 році – 3,5 млрд. грн., і це лише в рамках боротьби з ухиленням від сплати податків [4, 236].

Згідно з даними державної податкової служби в Україні в 2006 році в результаті діяльності органів податкової міліції стягнуто в дохід бюджетів та державних цільових фондів 695 431 тис. грн., з них 491 540 тис. грн. по справах про ухилення від сплати податків [5, 58]. А в 2008 році ця цифра вже сягнула 1 329 499 тис. грн., з яких сума, стягнута по справах про ухилення від сплати податків складає 1 155 967 тис. грн. [7, 52].

Натомість тенденція по кількості викритих злочинів є, навпаки, спадаючою. Внаслідок проведення комплексних заходів щодо протидії злочинності протягом 2006 року викрито 7251 злочин [5, 59], в 2007 році – 6874 [6], в 2008 році – 5738 [7, 53]. Що свідчить про зосередження діяльності податкової міліції на злочинах, вчинених у великих розмірах. Для прикладу, у 2007 році було порушено 1915 кримінальних справ по ухиленню від сплати податків, з яких 1740 справ або 91,1 % – ухилення у особливо великих розмірах [6, 54].

Слід також відмітити позитивну тенденцію у протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом: від 340 порушених кримінальних справ у 2006 році [5, 59] до 354 кримінальні справи у 2008 році [7, 53]. При цьому з метою компенсування втрат державі від злочинних проявів в економіці, протягом 2007 року

відповідними підрозділами податкової міліції вилучено товарно-матеріальних цінностей та накладено арешт на майно у сумі 283,8 млн. грн., що у 2,9 рази більше, ніж за аналогічний період 2006 року (96,6 млн. грн.). А це складає 463,8 тис. грн. на одного працівника податкової міліції [6, 55].

Впродовж 2007 року стосовно службових осіб органів державної податкової служби за фактами скоєння злочинів порушено 285 кримінальних справ, це становить приблизно 5 справ на кожну тисячу працівників органів ДПС. За результатами розгляду кримінальних справ судами засуджено 21 посадову особу органів ДПС [6, 54].

В. Р. Жвалюк наводить ряд прикладів ефективної діяльності підрозділів податкової міліції. Проте поряд із цим зауважує, що для максимальної оптимізації діяльності вкрай необхідно налагоджувати співпрацю з іншими державними органами, зокрема органами внутрішніх справ, Службою безпеки України, Державною митною службою тощо. Окремо потрібно підкреслити необхідність ефективної взаємодії з Національним банком України для боротьби з відмиванням незаконних коштів через фіктивні підприємства [8].

Аналізуючи вищенаведене, слід зазначити, що податкову міліцію відіграє значну роль у боротьбі з податковою злочинністю, ефективність її роботи з кожним роком зростає. Крім того, якщо глянути на економічну сторону її діяльності, явно помітно, що її діяльність покриває шкоду завдану державній економіці правопорушеннями економічного змісту (ухилення від сплати податків, ухилення від повернення виручки в іноземній валюті, легалізація незаконно отриманих коштів тощо). Проте стан справ в сучасній українській економіці та рівень економічної злочинності залишає немалий плацдарм для покращення ефективності та вдосконалення роботи органів податкової міліції.

Література:

1. Про державну податкову службу в Україні. Закон України від 4 грудня 1990 р. – № 509/ХІІ // www.rada.gov.ua.
2. Проект Податкового кодексу України // www.minfin.gov.ua.
3. Буряк П. Ю., Карпінський Б. А., Залуцька Н. С., Білінський В. З. Податковий контроль. Підручник. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – 608 с.
4. Василькевич Я. І. Основні напрямки реформування діяльності податкової міліції Державної податкової адміністрації України // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2001. – № 4. – С. 230-238.

5. Статистичний бюлетень «Інформаційно-довідковий розділ: економічні показники діяльності Державної податкової служби в Україні». – Київ, 2007.
6. Статистичний бюлетень «Інформаційно-довідковий розділ: економічні показники діяльності Державної податкової служби в Україні». – Київ, 2008.
7. Статистичний бюлетень «Інформаційно-довідковий розділ: економічні показники діяльності Державної податкової служби в Україні». – Київ, 2009.
8. Жвалюк В. Р. Боротьба з корупцією і організованою злочинністю у сфері оподаткування // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2001. – № 3.
9. Податкове право: навчальний посібник / за ред. проф. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 400 с.
10. Хольченков О. М. Контрольне провадження в діяльності податкової міліції / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Х., 2005.

Клименко О. С., ДДУВС

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК ЗАСАДА ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ МАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ ДЕРЖАВНИМИ ВИКОНАВЦЯМИ

Раскрываются правовые и организационные механизмы оказания услуг государственными органами, в том числе и Государственной исполнительной службой Украины, в контексте реализации государственной программы по повышению качества исполнения решений судебных и других юрисдикционных органов. Очерчиваются основные направления повышения управления качеством ГИС Украины по исполнению принудительных решений имущественного характера.

Legal and organizational mechanisms of services rendering by the state bodies, including the State executive service of Ukraine, in the context of realization of the state program on improvement of quality of execution of decisions judicial and others jurisdictional bodies are opened. The basic directions of increase of quality management of the State executive service of Ukraine on execution of compulsory decisions of property character are outlined.